„ЗАСТАВА“ излази редовно: Средом, петком, недељом, на целом табаку, уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 139. У Новоме Саду у петак 11. (23.) септембра 1881. ГОДИНА XVI.

ОПЕТ ИЗБОР, НЕ — НАИМЕНОВАЊЕ.

Бечка „Преса“, којој је сурадник познати, са „администратором“ у тесној свези стојећи назови-Србин, има из Будим-Пеште, куд је пут повратка од доле у Беч, допис о „карловачком (!) патријархату,“ у ком стоји: да се српски листови озбиљски баве са сазивом „црквеног когреса,“ и избором „карловачког“ патријарха. „Милетићева“ странка пориче у „Застави“ и сад као и одпре право круне наименовати патријара, и труди се исто на само право потврде свести, ма да преодни случајеви при избору патријара од год. 1741. и 1842. доста јасно говоре за право наименовања од стране круне.

Ми смо већ у чланку од 31. маја у 83-ћем броју разложили и доказали: да случај од год. 1842. не потврђује и не оснива право наименовања. На сабору од год. 1842 рекао је истина арх. Маширевић, да ће од највишег места Живковић наименован за митрополита бити, ако се сабор не сложи, додавајући, да је залудан даљи говор, „јер од њине стране нико одступити не ће;“ али је ипак Рајачић већином изабрани потврђен био, и то „с уважењем већине гласова.“ И онда се дакле није ни хтео, ни могао наименовати кандидат мањине. Сад долази дописник „Пресе“ са случајем од год. 1741. Но и ту није било наименовања, а најмање кандидата мањине. Ево шта Швикер у својој историји „Срби у Угарској“ пише о том случају: „Патријарх Арсен дође 5. (17.) септ. у пратњи знатног јата албански и српски бегунаца у Београд. По губитку тога града и Србије у опште дође са царском војском и патријар у овострану област, јер су га Турци живог сагорети хтели. На жељу и молбу Србаља потврди царица-краљица Марија Терезија год. 1874. (21. окт.) прибеглога црквеног поглавара у достојанству митрополита и архијепископа овострани Србаља. Дакле и ту није било наименовања, јер је Арсен IV. већ био митрополит и патријарх српски, и круна га је као таког потврдила, т. ј. признала. Из тога се не може дакле право наименовања извести, а и наименовање од год, 1842. оснива се (superstruitur) на преодно добивеној знатној већини гласова, дакле је у ствари било потврда избора већине. Дописник изводи неко право наименовања и из тога, што је већина конгреса 1769. и 1874. своје кандидате напустила усљед приговора владе, и изабрала је круни повољна „патријара.“

Но баш се том приликом показало, да круна себи не присваја право наименовања. Комесар гроф Хадик предложио је „илирској дворској депутацији“ да се евентуално наименује митрополит, с чиме се пак дворска депутација није сложила. „Слободан избор митрополита, извешћава дворска депутација, чини битни део народни привилегија, и од Вашег је Величанства усљед ти привилегија народу свагда слободан избор остављен. За још више укрепљење тога Ваше је највише лице још (sogar) најмилостивијим ручним билетом грофу Хадику придодати заповедило, да он у Ваше највише име за митрополиско достојанство никакву кандидатуру не предложи, и са своје стране не присуствује избору, него да се народу слободан избор остави.“

На другом месту стоји: „С предлогом Хадика о евентуалном наименовању митрополита не слаже се дворска депутација никако. Од конгреског комесара наведени случај са патријаром Јовановићем са свим је другчији био (ganz anders gewesen), јер по тадашњем предлогу дворског војеног савета том је патријару одма при преласу из Турске (ex Turcico), где је архијепископска столица (карловачко-београдска) већ упражњена била, предата интеримална јурисдикција у духовним и црквеним стварима, и за тим је на жељу (Anlangen) целог народа у патријархалном достојанству, као духовни поглавар народа у год. 1741. потврђен, „а не, као што гроф Хадик јавља, од највишег места противу воље народа постављен.“

Избор је од г. 1769. трајао три дана, и комесар је оставио рок избора до подне трећег дана с тим: „даће ако се бирачи не би сложити могли, Њег. Вел. бити принуђено, народу архијепископа својом власти и ауторитетом поставити.“ Конгрес се тек трећи дан сложио на вршачког владику Јована Ђорђевића. Но из тога не сљедује признање права наименовања. Комесарова усмена претња не доказује и не оснива закон. Шта је конгрес побудило да се сложи, то се потомства и будући конгреса не тиче, нити би се и онда тицало, да су побуду у записник ставили, какав се о течају и побудама избора није ни водио. Сљедовало је потврђење а не наименовање, већ с тога дакле не може се тај случај за право наименовања навести.

Што се тиче начина избора, опет се дописник позива на оскудицу новог изборног статута, и упућује на декларатoрију од год. 1779. и на привилегију од г. 1690. Но у декларатoрији нема другог определења о начину избора, него да сабор бира митрополита, а тим се разуме — већином гласова, јер иначе не би било бирања и избора, а најмање слободнога, а привилегија од год. 1690. баш изрично говори: о слободи избора својом вољом (ex propria facultate) из народа и језика расцијанског (т. ј. српског), и то с тим: „да вам је слободно међу собом, својом вољом (ex propria facultate) из народа и језика расцијанског постављати архијепископа, кога сталеж црквени и световни (saccularis) међусобно (inter se) изабере.“

Ту дакле другог начина нема, него гласање, а избор предпоставља, ако нема акламације, већину.

Баш кад завршивасмо овај чланак стиже „П. Лојд,“ са чланком од 8. (20.) нов. о избору српског митрополита и патријарха. У том се чланку кризма наша свештеничка реакција поводом свештеничког бечејског збора на сву меру. У идућем броју саопштићемо тај чланак.

Политички преглед.

Прегледајући, шта бива по свету, бечки **„Парламентер“ вели за троједничке изборе:** „У Загребу и Хрватској „слави“ бан Пејачевић славу. Бугарски изборни систем показује се изврсно, званични кандидати продиру у довољној мери, само још треба да се опозицијони листови ма како такођер утуку, па ето ти чаровита посла: готово издање скупљених уставних повеља троједничких на колу пршћачког цепа каког мађарског кавељера“.

У Загребу је приличну сензацију учинио **говор, што га је др. Фрања Арнолд** 1. о. м. у Беловару држао, кад је онде био изабран за народног заступника. Говор му је програмски, те по њему узимају, да др. Арнолд стоји осим странака. Програм му се своди на ове тачке: На прво место свог програма поставио је он „измирење хрватскога и српскога живља у краљевини Хрватској на темељу истине и праведности у оквиру хрватскога држављанства,“ но да концесије буду „поштене и у целом, да буде једном мир тој земљи и стална, неусколебива подлога даљем развоју народа“. Даље хоће он да сачува државоправне течевине, које сада важе, тј. „нагодбу“ од 1868. и 1873. год., али у једно хоће, да се те тековине „размакну у границама стварне могућности и народне потребе“, и то „доследним и наравским развојем“. Особито тражи он финансијску и народно-привредну самосталност Тројединице и најпосле, да Река збиља буде тројединчка и да из „нагодбе“ нестане „оног несретног речког знака питања и усклика“. По томе није чудо, што орган мразовићеве опозиције вели, да Арнолду свако одобрава, био које му драго странке.

Министар-председник Тиса био је пре неки дан у Дебрецину, да се захвали својим бирачима, што су га на ново изабрали за свога заступника, и том приликом држао је беседу. У беседи се између осталог дотакао **Тиса и речког питања,** те рекао: „Што се тиче Реке, погрешно би било, рећи, да се њен положај тек мора разјаснити. Он је разјашњен још од декрета Марије Терезије. Нужне су посебне одредбе, које зависе од 1868. године, а те ће влада учинити. Заблуда је, мислити, да је поступак Угарске у погледу Реке наперен противу Тројединице. Река треба још много инвестиција, а те се могу извести само у непосредној заједници с Угарском. Сједињена с Тројединцом, Река би пропала, а сједињена с Угарском, биће под једнако корисна свим земљама угарске круне“. Загребачки листови још не рекоше ништа на те речи.

У понедељак почела су у Будапешти велика **министарска већа.** На њима учествују сва три заједничка министра, Хајмерле, Слави и Билант-Рајт, а од аустријских министара Тафе и Дунајевски. Пре свега се конферисало ту о стварима, које треба делегацијама поднети, особито се гледало, да се састави заједнички прорачун за годину, што долази. Од стране војеног министарства учествују у већима и стручни известиоци. Осим тога ће, као што се полузванично јавља, министри гледати, да овом приликом коначно уреде питање о државним нотама. Како „Монтагс-Реви“ саопштава, сва је прилика, да ће ноте одговарати једино дуалистанском државноправном облику монархије, да ће дакле имати само немачке и мађарске натписе.

Састанак у Гданском још једнако је неисцрпив извор политичарским нагађалима. Што је пре њега био састанак у Гастајну и што се час овде, час онде чује, да ће се цар-краљ Фрања Јосип с царем Александром састати, то све јасно показује, за што је и на што је у Гданском састанка било. „Пел-Мел-Газета“ лондонска вели, да се тим састанком иде на то, да се формално понови тројецарски савез. Тај савез пак може само на двоје изаћи: може бити или савез мира ради или савез, којим се на то иде, да се с Турском на врат на нос сврши. Први би могао дуже потрајати, но овај би се други свакако распао, кад би се покушало, да се Турска дели. Тројички савез (трипел-алијансија) дакле јамачно је савез мира, јер Русији није сада до пустоловне политике; кад би се Аустрија и Русија намирити могле, онда би силе-делитељке свакако имале лепу згоду и прилику. Француској су сад у Тунису спутане и ноге и руке; ујдурмама и новцем пак могле би се и у Кахири неприлике створити, које би приморале Инглеску, да се умеша у мисирске ствари — па шта би онда задржало Русију и Аустрију, да међу собом коначно не поделе иметак болесног човека?

Ирска народна конвенција завршила је 5. о. м. у Дублину своје седнице. Примљена три раденичка параграфа позивају закупнике: 1. нека начине прикладне раденичке станове; 2. да се раденицима остави на ужитак једна, две акре од сваких 25 акара; 3. да се парламенатским члановима из Ирске мете на срце, нека пораде, да се се земља на силу продаје у раденичку својину. Опет су ту католички свећеници говорили за раденике. Парнел и О' Конор опуномоћени су, да на зиму отпутују у Америку, да се захвале ирским американима и да учврсте свесу међу Ирском и Америком. Парнел је одобрио предлог, но мишљаше, да ће на зиму нужно бити, да се он у Ирској нађе. О' Конор држао је за тим одушевљену беседу у похвалу америчким Ирцима, те би закључено, да се изрече ирским американима захвала у име Ирске. Секстон величаше будућност Ирске и народни конвенат као претходника ирског парламента.

Североамерички **председник Гарфилд** умрьо. У очи мале Госпође 7. о. м. подлеже он последицама атентата, што је 20. јуна о. г. на њ учињен. Више пута за минула два и по месеца дана изгледаше, да Гарфилд може остати у животу, јер његов снажни састав телесни пркосаше смрти“. „Џемс може, што год хоће, а он не ће да умре,“ рече његова жена, која се као права јунакиња показла крај бониче постеље председникове. Но у тој борби надвлада и пак на послетку смрт. Као што се год, кад је оно Аврам Линколн убијен био, у обе половине света оправдано случешће света здружило с тугом американа, тако и сада дели Јерона жалост за губитком, што је Северо-америчке средињење државе снашла гарфилдовом смрћу. Од понедељника је дакле ђенерао Честер Артур, досадашњи потпредседник, глава северо-америчке уније. Ђенералу ће врло тешко бити, да се одржи на председничкој висини, јер Гарфилд беше веома омиљена личност, и сам убилац Гито довео је његову смрт у свезу с оном „корупташком странком,“ у коју и Артура убрајају. Та свеза није истина доказана, али сумња је ту. У осталом, то ће јамачно разјаснити гитовљева парница, која ће скорим почети. Гарфилдова смрт може и пак североамеричкој унији добра донети. Она је чин, који ће ону чету премудрих ловаца, што под вођењем сенатора Роскоја Конклина иде, да лови звања и месне награде, свагда опомињати, да над личним интересима стоје општи; она ће дакле у неку руку очистити Америку од злих страсти. Гитовљева парница расправљаће се у држави Њу-џерзејској, а ту је и Лонбгранш, где је Гарфилд умрьо.

Главна скупштина „Матице Српске“ у Новоме Саду, 3. (15.) септембра 1881. год.

Председава: У почетку др. Стеван Павловић, председник, а за тим Павле Гостовић, подпредседник.

Секретар: А. Хаџић.

Присутни чланови: Јован Живановић из Карловаца, Петар Бира из Вировитице, др. Миша А. Поповић, Александар Рокнић, Васа Вујић из Карловаца, Емил Чакра, Тома Зековић, Марко Шилић, Арсен Ћирић, Јован Максимовић, парох из Черевића, Стеван Симоновић из Каменице, Љуб. Стефановић, Гавра К. Поповић, Милош Папић, свештеник из Жабља, Филип Оберкнежевић, Арон Поповић, Данило Манојловић, Никола Константиновић, парох из Чортановаца, Др. Светозар Милетић, Мита Поповић из Сомбора, А. Сандић, Милан А. Јовановић, Сава Петровић, Ђорђе Славнић, др. Јован Туроман, Глиша Барусковић из Карловаца, Никола Станисављевић, др. Илија Вучетић, Ђорђе Д. Кода, Тоша Мартоношки, Гавра Плавшић, Миша Попадић, Јован Малетић, Живко Ђурић, Ђорђе Бранковић, прота из Сомбора, Светозар Поповић, парох из Чуруга, Миша Димитријевић, Лазар Рајин, Тоша Максимовић из Уздина, Стеван Јефтић, Тоја Сланкаменац, Петар Јовичић, Ђура Стојковић, Коста Радовановић, Стеван Ј. Јефтић, Влада Стратимировић, Лука Јоцић, Коста Рајић, Ђорђе Јосић, др. Илија Огњановић, др. Младен Јојкић, Светозар Савковић, Коста Новаковић, Тоша Златић из Черевића, Аркадије Варађанин, Андрија М. Матић, Јован Поповић Зубан из Карловаца, Александар Јорговић, др. Ђорђе Дера, Стеван В. Поповић, Пера Натошевић, Евгеније Богдановић, др. Милутин Татић, др. Лаза Станојевић, Стеван Лекић, Вењамин Стефановић, Стеван Милованов, Емил Сарајлић из Жабља, др. Михало Полит-Десанчић, Атанасије Герески из Черевића, Лаза Каћански из Сентомаша, Ђорђе Милутиновић, Паја Новић, Трифун Вујин, Никола Продановић, Игњат Станимировић из Сентомаша, дрнд Паја Јанковић, Пера Ђорђевић, Паја Јовановић, парох из Сирига, Паја Урошевић из Ковиља, Јован Добројевић из Уздина, Исидор Дебељачки из Ст. Бечеја, Стеван Жекић из Ст. Бечеја.

Бр. 1. Г. С. Председник позива, да се избере одбор од 3 лица, коме ће бити задатак да овери присутне чланове. — У оверовни одбор бирају се чланови: А. Сандић, Гавра Плавшић и Милан А. Јовановић.

Бр. 2. Г. С. Члан А. Сандић у име оверовног одбора јавља, да су сви у списку наведени чланови редовни чланови, и да по томе имају право гласа на овој скупштини: (Долазе имена чланова, која су већ горе саопштена, осим нових чланова, који су у овој скупштини примљени.) — На основу овог извештаја проглашује председник, да у смислу устава има прописани број чланова за донашање одлука на скупштини, и отвара скупштину у 9½ сахата пре подне.

Бр. 3. Г. С. Председник др. Стеван Павловић извештава о раду управнога одбора од прошле главне скупштине до сад овако: (Овај извештај штампан је у 136. бр. „Заставе.“) — Извештај председников узима се на повољно знање.

Бр. 4. Г. С. Подпредседник књижевног одељења Михаило Димитријевић извештава о раду књижевног одељења и одбора овако: (Саопштено у целини у 135. броју овога листа.) — Извештај подпредседников саслушан је пажљиво и узет је с одобравањем на пријатно знање.

Бр. 5. Г. С. Председник др. Стеван Павловић захваљује на до сад уживаном поверењу и одликовању, које му је указано тиме, што је биран за председника и више пута за подпредседника матичиног, напомиње, да је председничкој доста тешкој дужности савесно одговарао, и да га је у целом раду његовом увек руководила мисао да буде од што веће користи овоме друштву; позива скупштину да избере председника друштву у смислу устава на годину дана, и молећи скупштину да га више не бира за председника, пошто се он те дужности никако више не би могао примити, претвара скупштину у конференцију ради договора о избору председника.

После ¼ сахата отвара председник скупштину, те пошто се у конференцији није могло до једногласности доћи, наређује у смислу пословног реда тајно гласање, и по одобрењу скупштинском именује у одбор за прикупљање гласова ове чланове: Стевана Јефтића, Љубомира Стефановића и Гавру Поповића Котура.

После обављеног гласања, јавља Стеван Јефтић у име одбора, да је гласало 60 чланова, и да је од тих гласова добио др. Ђорђе Натошевић 45, др. Стеван Павловић 12, а 3 листа била су празна. — На основу овога гласања проглашује председник дра

Ђорђа Натошевића за избраног председника „Матице српске“ на годину дана.

Бр. 6. Г. С. Председник др. Стеван Павловић умољава подпредседника Павла Гостовића, да његово место заузме и да прими на себе даље руководјење ове скупштине.

Председник заузимајући председничко место позива скупштину, да изабере подпредседника „Матице српске“ на годину дана. — На овај позив би једногласно за подпредседника изабран и за таквога проглашен др. Ђорђе Дера.

Бр. 7. Г. С. Члан Стеван Симоновић предлаже, да се досадањем председнику дру Стевану Павловићу стави у записник хвала за услуге, које је овом друштву чинио. — Предлог се прима и у записник се уписује захвалност и признање дру Стевану Павловићу на његовом ревносном раду, који је развио око моралног и материјалног напретка овога друштва као његов председник и потпредседник.

Бр. 8. Г. С. Управни одбор под 31. августом (12. септембром) о. г. бр. 220. У. О. јавља, да је по одлуци прошле главне скупштине под бр. 18. Г. С. ex 1880. упућен био, да развиди, како би се имао разрезати принос на заједничке управне трошкове на поједине фондове за случај, ако се принос текелијиног фонда на те трошкове не би одобрио, и који би чиновници били нужни, да се сви друштвени послови редовно и с успехом обављају. Према тој одлуци а после свестраног испитивања изјављује пре свега управни одбор, да су за обављање свих књижевних, административних, економних, благајничких и рачунарских послова нужна сва досадња чиновничка места, али што се плате тиче, ту да се неке измене учине, и то на овај начин:

Све дотле, докле фонд текелијин приносио буде свој део на подмирење заједничких управних трошкова, плате да остану као што су и до сада биле, с том једном изменом, да се плата друштвеном актуару од досадањих 450 повиси на 500 фор., с тога, што је он уједно и протоколиста и експедитор, и што се послови све више и више умножавају.

За случај пак, ако високо министарство принос текелијиног фонда на заједничке управне трошкове не одобри, да се одреде ове плате: секретару, актуару и књиговођи да остану досадање им плате, а да се плате умале: фискалу од 300 на 240 фор., благајнику од 600 на 400 фор. и послужитељу од 300 на 240 фор.

Обалењем тих плата и уштедом на стапарини, огреву, осветљењу и осталим издатцима, смањиле би се потребе на управне трошкове на 4530 фор., који кад се упореде са досадањим трошком од 5565 фор., показује се уштеда од 1035 фор. а. вр.

Кад би се та потреба од 4530 фор. разрезала на поједине фондове под управом матичином, од којих укупни годишњи приход сада износи 15,722 фор., дошло би на једну форинту 29 новчића у име управнога трошка.

За умалење тога приреза могле би се употребити затезне камате, које просеком за последњих шест година, од кад су се завеле, годишње износе 696 фор.

Што се тиче одлуке скупштинске да се камате на издане капитале 1% повисе и да се и то употреби на подмиру управних трошкова, управни одбор мисли, да то не би било пробитачно чинити, пошто се сад новац много јефтиније може набавити него пре.

Подносећи тај извештај и предлог с препоруком, јавља уједно управни одбор, да је према споменутој одлуци главне скупштине расписао био стечај до 27. авг. (8. септ.) о. г. за место: секретара, актуара, фискала, књиговође и благајника, за сад са досадањим платама, и да су се за та места пријавили сви дојакошњи чиновници матичини, а за место књиговође још и Коста А. Суботић из Панчева

На послетку предлаже управни одбор, да се чиновници матичини бирају на шест година дана.

Прима се предлог управнога одбора и што се чиновничких места и што се њихових плата тиче, које је управни одбор одредио са приносом и без приноса текелијиног фонда на заједничке управне трошкове, с том јединoм изменом, да се плата друштвеном актуару, по предлогу члана Стевана В. Поповића, повиси од 450 на 600 фор. а. вр.

Тако исто прима се предлог управног одбора о разрезу приноса појединих фондова на заједничке управне трошкове без приноса текелијиног фонда, с том изменом, да тај прирез, за случај потребе, у место предложених 29 може и 30 новчића од једне форинте износити.

На послетку, прима се предлог управног одбора, да се чиновници матичини бирају на шест година дана; а тако исто и предлог, да се послужитељу обали плата од 300 на 240 фор., чим текелијин фонд престане приносити свој део на подмирење заједничких управних трошкова.

Бр. 9. Г. С. Подпредседник позива скупштину, да према одлуци под прошлим бројем приступи избору друштвених чиновника, и то: секретара, актуара, фискала, књиговође и благајника. — На овај позив бирају се сви досадањи чиновници једногласно на шест година дана, и то: за секретара А. Хаџић са годишњом платом од 1200 фор.; за актуара Сава Петровић са годишњом платом од 600 фор.; за фискала др. Илија Вучетић са годишњом платом од 300 фор., докле текелијин фонд приносио буде свој део на подмирење заједничких управних трошкова, а после тога са платом од 240 фор.; за књиговођу Арон Поповић са годишњом платом од 900 фор.; и за благајника Данило Манојловић за сад са годишњом платом од 600 фор., а после са платом од 400 фор. а. вр., када текелијин фонд престане приносити свој део на подмиру заједничких управних трошкова. — О одлуци овој извешћује се управни одбор, с упутсвом, да у смислу исте поступа.

О повишици плате актуарове да се поднесе из управног одбора посебан извештај високом министарству.

(Наставиће се.)

Из листова.

„Беч. оп. нов.“ поново говоре о значају састанка у Гдањском и о последицама му. Тако у своме чланку од 5. (17.) о. м. вели из почетка, да је сасвим истинито оно, што „Нац. Цтг.“ говори о преображају двојецарског савеза у тројецарски. Аустрија није, вели, испунила на истоку своју задаћу као што је требала: није извршила обећано економско приближење, те води снажну оријенталну политику, није насељивала Босну са немачким држављанима, с тога није могла задобити симпатије Немачке. Зато је кнез Бизмарк радо и примио руку, коју му Русија пружа. „Беч. оп. нов.“ највећма криве грофа Тафеа, што је такав драгоцени савез жртвовао потребама његове парламентарне тактике. Но не пада, вели беч. лист, кривица само на њега, већ и на Тису и барона Хајмерла. Затим наставља овако:

Што се говори против оријенталне политике барона Хајмерла, сасвим је тако. За две године дана покривали смо леђа, а руке слободне беху, што на то употребисмо, да их у крило метнемо. У место „снажне“ оријенталне политике висмо никакву учинили. Протерали смо господина Ристића са министарске столице, то је једни велики тријумф Хајмерлове дипломације. А иначе имамо само неуспехе да прибележимо. С дунавским питањем стоји много горе него икад; није се знало краја учинити анормалном одношају, што је створио гроф Андраши злосретном босанском конвенцијом, у којој је признато суверенство султану; у уцињском и грчком питању састојала се цела аустријска државна вештина у томе, да невољно осуђује сваки предлог дипломата Гренвиља и Дилке-а и да корача у пратњи гр. Хацефела одричући се сваке самосталности — слабо достојна ситуација за државу, којој на истоку припада улога воће. Да се употреби политички и културно окупација Босне сасвим је напуштено, и мисија барона Лапене и Крауса даје данас само јасан и необорив доказ, да се до сад ни једно обећање није испунило, које дадосмо при преласку Саве и да је Босна истина освојена, али још није морално у посед узета. Земља није конолизирана, јер то не хтедоше Угри и Словени, први с тога, што би ради били, да мослемитски бег буде господар у земљи, а последњи с тога, јер неће немачке насељенике. О другим речима, ми смо и тамо продангубили и кнез Бисмарк налази, да је за његове интересе боље, да прошири савез што је с нама склопио и да царе као трећег прими. До сад је на истоку подупирао аустријске интересе, а од сад ће подупирати аустријске и руске. Никакве софистерије не помажу у томе факту. Нисмо задобили никаква земљишта, а изгубисмо врло много времена.

ДОПИСИ.

△ **Из Горње Крајине** 3. (15.) септембра 1881. (Службене загр. „Народне Новине“ и „српска самостална народна странка.“) У 206. броју служб. загр. „Нар. Новина“ од 10. септ. о. г. п. н. уводни је чланак под насловом „Tko pravi razdor?“ — Уредник г. Милош Зец опажа под звјездицом, „да му је чланак стигао од угледне странке „pravoslavnijeh sugradjana“ и мисли дакле да му није могао ускратити простора у листу.“ Да г. Зец није ни опазио то, опавили би ми Срби сами, да је чланак онаки кадар у службенијем новинама написати само онај „pravoslavni“ — Србин — који је угледан а и моћан у владинијем круговима. Па за то, да одклони сваку сумњу а и бојаван од свога шефа, данашњега бана хрватско-славонскога, као да он не би поред свег тога, што кандидира у котару у коме не познају „свеца православнога“, имао великога наслова у своме рођеном народу српскоме, морао је написати или дати написати онај чланак „у коме моћнијем својијем „sic volo sic jubeo“ једнијем махом разоружава „српску самосталну народну странку“, број чланова њевинијех своди на неколико занешењака „заставинијех“, чији политичан смјер износи подсмијеху исто онако као и правне велико држављанске тлачење дра Анте Старчевића и присташа његовијех — и категорично изјављује преузвишеном бану да су Срби у земљи они исти према народној хрватској владиној странци и данас, какви су били и године 1873. када је странка развила свој програм и дошла на владу. Да су т. ј. сви Срби осим тијех неколико „занешењака заставинијех“ вјерни влади и програму владине странке и да по томе само у враку лебди самостална нека странка Срба, ма да јој створитељи појахаху вранца високе политике! Прије свега морамо да опазимо, да је данас у добу најодлучнијега, а скоро и очајничкога страначкога кортешовања изборнога заиста чудно, да једна тако моћна странка, каква хоће да је та хрватска народна владина странка, нема нити свога модерном добу и духу одговарајућега политичнога органа, него се служи новинарскијем органом службенијем, органом, који треба да служи свој земљи, свијем странкама без разлике политичне исповјести, који би дакле требао да је нада свијем странкама, јер је за то ту, да послужи, да доскочи свакој опаженој потреби ма које странке васцијелога народа у земљи. Службени лист владе земаљске престаје имати оно уважење у земљи у часу, како почне страначки заузимати се за ову или за ону политичку странку. Престаје служити земљи и народу а и влади самој, када му ступце његове почну пунити људи једне само странке и то са онаком политичком узбуђености и страствености, каквом сада одише свака ријечца у политичкијем чланцима „Нар. Новина“, којијем се хоће силом да утре и сваки траг другојачијем мишлењу, другојачијем осјећају у земљи и у народу него ономе, какво је обиљежено на застави народне странке владине, која једина у земљи (sic?!) остаде вијерна своме политичкоме правцу и досљедна у свом патријотском држављанском деловању.

И ти угледни Срби за чудо, да као Срби не доспјеше, да у који од толикијех данас политичнијех листова српскијех напишу и образложе своје **српско становиште** у јавнијем земаљскијем и државнијем пословима, него притичу листу по програму и правцу своме сасвијем туђему — да не речемо противноме — томе њиховоме „**српскоме становишту.**“ Износе у задњем — одсудном часу своје држављанске мисли у политичкоме органу једном, који, ма да му је уредник Србин, не спомену за овијех десет година натраг никад имена српскога, и када га би то име и споменуо, споменуо га тако, да би српско чувство увриједио већма него и сама дивљачком страствености одишућа „католичка Далмација“ или пророкова „Слобода“, која једва из предграђа града Ријеке може да подпуно прати развој политичкога живота „**пасмине српске**“ с ову и с ону страну Саве. Допуштам да други изрече друго своје мишљење о хрватском политичком владином журналу, који уређује Србин г. Зец, али ја остајем код ове тврдње, јер ово је моје живо искуство.

Но да пријеђемо на ствар.

Угледни господин дописник вели у горњем чланку у „Нар. Новинама“, „да су сви Срби у земљи осим неколико занешењака новосадске „Заставе“ ув странку владину, којој је на челу данас према Србима доброрасположени бан гроф Пејачевић. Наваћа за разлог томе свагдању и укорријењену вијерност народа српскога према влади и владинијем системима, па онда неке велике и по опстанак српски неопходне добробити које започе чинити у програму те хрв. народне странке бан Мажуранић, а које ће коначно да крају привиде гроф бан Пејачевић.

„Православни“ — вели угледни дописник „Н. Нов.“ имају дакле пуно разлога војевати данас као што су до данас војевали под заставом хрв. нар. странке, јер виде, да је народна странка остала вијерна својим од г. 1873. овамо чињеницама које је народ одобрио (?!), обиљеженој и учвршћеној прошлости. Ако су православни за владе бана Мажуранића стајали у редовима народне странке, данас држе, да с народном странком морају још сложније подупирати владу бана Пејачевића, пошто виде, да ова влада чином изводи што је њевина предшаственица у договору с народном странком истом сновала, жељела, али не получила.

Угледни господин дописник „Нар. Новина“ као да шђеде овијем па онда другијем редцима у своме чланку — „сви православни у Хрватској осим новосадске странке, која јаше вранце високе политике и нови врак капом итд. налазе се данас у редовима хрв. нар. странке, која подупире владу бана Пејачевића“ — махом уништити сваку здраву српску народну мисао о правоме положају народа српскога у земљи — прегавити толике учене и у већој политичкој борби окушане мужеве и воће српске народне странке, који толико година раде у програму и на становишту чисто српском, да сучародницима и потомцима својијем осигурају доста несигуран држављански положај у земљама с ову страну ријеке Саве, да народу и потомству своме обезбиједе што бољу и љепшу будућност.

Народ српски није ни према једном сусједном народу показивао толико љубави, патриотичности и пожртвованости колико је показивао то према братском по језику и по рођењу народу хрватском. Па у хисториском развитку политичкога живота свога какво признање за то имаде народ српски код Хрвата. Редом странке хрватске, како би се која владе дочепала надметаху се која ће боље и систематскије да прогања браћу Србе, која им помагаше животом и крви да до оног дође до чега дођоше. Та није ово нова ствар, да „независњаци“ данашњи сложни са куријом римском и са генијалнијем попом ђаковачкијем подижу хајку на Србе. Да пријете свијем могућнијем грозотама „**проклетијем власима**“, за то што им застави њиховој окренуше леђа и тобоже — како то хоће угледни писац чланка „Народн. Нов“. — „пристаху у убојне“ редове хрв. народне странке, која подупире владу бана Пејачевића“! Та није то данас посао једне странке хрватске, да криви Србе, да муте воду, да праве раздор међу Хрватством и Српством, да су дани Мађаром за оруђе; да они сами очитим планом иду за тијем, да затворе пут свакој акцији великијех и умнијех дипломата хрватскијех, којом би ради да докуче високе патриотичке циљеве велико хрватске политике своје. Није то првина и посао само данашњијех неодвисњака у земљи Хрвата, да Србе призивљу и приклињу као милу и у борби добро окушану браћу своју онда када је требало ђадити за њих кестење из ватре, — борити се против угарске и унионистичке владе у Загребу — а да пуне тавнице бјеху те миле и пожртноване браће српске онда, када браћа Хрвати осјетише да располажу силом и власти, коју им Срби дадоше! — То су све за Србе хисторички чини — ствари из давна познате; — уобичајена дела хрватскијех воћа, која остаху Србима дубоко у крви и у памети.

Србима су увек шкодили па и данас шкоде одметници Срби и по неки одметници вјероломни насљедници патријарха Црнојевића и Шакабенде, па и данас у овој не наравној борби Хрватства и Српства највише шкоди тај несретни сој људи српски, који хоће да су Срби, а са туђега, српској нарави, српској народносној мисли и српском опстанку сасвијем противнога становишта хоће својијем тобожњијем сународницима Србима да предикују, како и шта радити имају, да у будућности као народ влади и домовини увјек вјеран и одан имају код владе великијех и угледнијих мужева, који ће их заступати и народносне интересе њихове својијем моћнијем и упливнијем савјетом код владе земаљске напрво промицати!?

Па и угледни дописник „Нар. нов“. спомиње у своме чланку неке добробити, које влада ув стјег хрв. народне странке за Србе учини и које ће тек учинити! — Те су добробити ваљада најдушманскије прогонство Срба пред и за вријеме окупације Босне-Херцеговине. Затварање српскијех нар. школа донесенијем законскијем чланком о опћој хрв. пучкој школи; вријеђање и кажњање имена и народности српске и пред судом, у магистрату, у опћини па и у самоме законодавноме тијелу — сабору загребачком. Хајка на препарандију српску у Карловцу и Пакрацу; па и најзадње сјајно систематски удешено обарање црквено-народне автономне зграде српске умировљењем српскога патријарха и наименовањем најокрутнијег „инока“ грге-тешкога за администратора патријарху и патријархату српскоме! То су те добробити и те добробити да буду тако јакијем разлогом за Србе, да пристану на ново тобоже у редове хрв. народне странке, која подупире владу бана Пејачевића исто онако као што подупираше и владу бана Мажуранића и која остаде вјерна својему духу, својему начелу па и својој тактици!

Не угледни Србине тако — не! Народ је српски у досадашњем хрватском сабору доста сам себи гријешио, јер се према скоро изчезавајућој мањини својијех заступника у политици и у државнијем пословима земаљскијем ни кретати није умио а није ни могао. Данас су пак друге околности за хрватске Србе, како их ви кретите на сабору загребачком. Данас улази у сабор тај сав народ српски с ову страну Дунава. Данас по половици управља народ српски са удесом земље ове. Данас, кад јуначна Крајина, у којој више од пет стотина хиљада Србаља бирати почне своје заступнике на нови сабор земаљски, треба да буде до половице заступника Србаља у том сабору. Па је ли би било право, је ли би то достојанство — понос свакога народа, какав је српски народ могао поднијети, да са туђега своме духу и животу противнога становишта своје народне интересе у парламенту заступа: — да и даље буде пришипетља данас ове сутра оне политичке странке хрватске. Данас народ српски треба да улази у нови сабор земаљски као народ са својијем гласом, у својој самосталној српској народној странци, која својијем племенскијем и држављанскијем захтијема неће ничег у сабор земаљски уносити, што се не би дало спојити са државноправном идејом хрватском.

И зло сте рекли — сами сте себе угледни господине преварили, када сте рекли, да овако мисле само занешењаци око новосадске „Заставе.“ Угледни дописниче „Нар. Нов.“! Овако вам мисли сав народ српски, с којијем као овакијем имадоше срећу толики ваши пријатељи и велики Срби (?) државници диванити на срп. црк. народнијем саборима у Карловци. И тај народ ув своје воће новосадске појахао је богу вала вранца али не туђе него своје здраве и високе политике. А ако је још и најмањега трага српскога срца и чуства у њедрима вашијем и ви се томе обрадовати морате прије него ли томе, да је српски народ са својом новосадском „Заставом“ пошао трагом велике, али не разговијетне политичке мисли хрватске.

И „хрватски Срби“ улазећи у сабор земаљски са својом самосталном народном странком и чистом народном мисли не ће имати ни из далека повода, да окрећу без разлога овој или оној саборској странци леђа. Они ће пратећи као народ своје народне захтијеве подупирати свагда сваку странку и фракцију у питањима државноправнијем и опће земаљскијем, која се буду схваћала и у претрес узимала по модернијем начелима једнакости, правде и слободе људске.

А исти Срби као и до сада, тако и у будуће, радиће цијелијем животом и васколиком народном снагом својом на добру и благостању ове домовине своје, коју они — и ја велим — љубе као драгу своју мајку, љубе можда истинитије и топлије не само од самијех „неодвисњака“ него и од свијех осталијех великијех и малијех Хрвата.

Толико у овај мах угледном писцу уводнога чланка у „Нар. Нов“. 206. броју.

(М. Т. Ф.) — **Вршац.** — Оснивање „Забавишта“ — Kindergarten. — „Домаће васпитање“ периодичан лист.) Некако после Преображења изашао је у овоме месту јаван и штампан плакат, који од речи до речи овако гласи: „Обзнана. — Подстакнути родољубљем и једино из љубави према милој омладини нашој, па и ради напретка и развитка народа нашег у просвети, васпитању и образовању, решили смо се, да на основу постојећих законских наређења, на принципима и наворима славнога педагога Фребла подигнемо, установимо и оживотворимо: „Забавиште“.

„Почетак предавања и услове примања питомаца обнародоваћемо што скорије“.

„Ово за то предозначујемо, да би се наши родитељи о целој овој установи и њевиној задаћи информирати могли“.

„Наставни план и уређење биће такођер специјално обнародовано“.

„Ми чинимо своје — а божија рукопомоћ и родитељска хуманитарност нека учини своје — па ће бити: благослова и берићета“.

„О цели оваких установа писаемо укратко у цењеном „Школском листу“, а повремено доносићемо још опширније и популарније чланке у стручним листовима и засебним годиш. извештајима нашим“.

„У Вршцу, августа 1881. Миша Т. Фрачковић, управитељ „Забавишта“.

Толико рече „Обзнана“. А сад још коју реч.

Подузеће ово поникло је из најбоље намере, што се понајбоље види из тога, што је његова материјална егзистенција упућена једино на наше грађанство, односно, на родитеље овдашње. О програму и уређењу овога првенчета српског проговорићемо идућом приликом опширније.

До који дан угледаће света и III. свес. „До-

мађег васпитања". Смемо без презања нагласити, да ће ова, и будуће свеске у сваком погледу задовољити и одговорити њевиној задаћи и бољитку народњег васпитања у кући.

У Јошану, 1. (13.) септембра. (Одговор дописнику са Удбине у броју 104. „Народних Новина".) У 104. броју „Народних Новина" изишао је допис са Удбине, у коме неки непознати дописник мучки напада на мене, пак сам слободан у моју обрану и у хатар истине коју јавно прозборити, те вас најучтивије умољавам, да ми изволите уступити простора у вашем велецењеном листу „Застави."

Г. дописник са Удбине напомиње тобож неко сажалење овдашњег пучанства, што оно имаде прекомјерног плаћања за уздржавање владина повјереника, који сада нашом опћином управља, сажаљава за нанешену срамоту нашему народу те вели: да је тај ужас нарочито мојом кривњом нанешен."

Премда г. дописник није — како исто доликује поштену човеку — својим именом на видило изишао, премда тај звијер у овчијој кожи лијепо на јавности појављује се посредством свог дописа, — премда ласка политичкој области напомињући тобож коректно поступање при састављању изборне листине за избор разријешеног опћинског заступства на Удбини, премда наводи, да ни проти изборној листини ни проти самом избору заступства опћинског приговора било није; премда он тако сажаљује народ и за њиме лицемјерске и „крокодилске сузе" лије и још које како лисичи, то ће се ипак доћи до тога увјерења, да тај исти г. дописник са својим дописом рад је сам своје ране залијечити, рад је своју кривњу на другога оборити, а при томе ваљда се узда опет дрмати деспоучно на кормилу наше опћине у нади ваљда, да ће висока влада земаљска све поднешене проти њему тужбе равнодушно прећутати, те му и при будућем избору пуштити просте руке, да буде могао преко сиротиње народа варварски господарити.

Но да ме море штовани читалачки свјет боље разумјети морам нагласити ствар од њезина порекла, па тек онда послужити г. дописника са истином.

Од како су престале сатније с нама управљати, од тада се уклепао неки титулирати фелбабин Л. К. на Удбини за биљежника, који се онда најсретнијим сматрао, када се тога мјеста достајао, те је у први мах — да се само љебом прехранити море — дао реверс, да ће за свега времена свога службовања при нашој опћини за 25 ф. мјесечне плаће служити.

Прву перијоду од три године некако је он са првим начелником протумарао, а при другом избору наметне се један простак Ст. К. за опћинског начелника, кога је биљежник К. као слијепца вјештачки за нос водио, та тако су споразумно претворили овдашњи народ себи за пуко робље, гулили су, отимали, зарачунавали новце при купљачини дугова и разних данака, мита узимали и сваку неправду и насиље радили, те тако је народ једва изчекивае новог избора опћинског заступства у нади, да сруши себи за леђа своје угњетаче.

Но када се било приближило вријеме за нови избор опћинског заступства, изборне су листине биле зготовљене, но није их котарска област као што закон гласи — састављала, по опћински биљежник Л. К. који је при томе све тако био утаначио са котарским предстојником Г. К. и то зато да се осигура нови избор првашњег начелника Ст. К. и његов — који су зебли, да ће тешко остати у своме првом својству.

При томе састављању изборне листине било је сваковрстних чудноватих призора, дочим је из ње сваки онај испуштен био тко би се могао постарати да се народ избави деспотизма тих своји угњетача.

Што г. дописник напомиње, да проти изборној листини није било приговора, нити пак проти изабратом новом заступству, то му и ја сведочим, да проти листини приговора било није нити га је могло бити, кад је не само листина изложена у потаји, него је да паче и сам избор дне 29. децембра 1880 у потаји обављен био, на коме нису присуствовали жители села: Јошана, Комића, Ребића ни Ћојаука, него су само за присташе начелникове и биљежникове о томе били обавјештени, који су у навечерје избора до 20 барила вина код биљежника безплатно попили пак га исту ту ноћ морда они и запалили, при чему су му изгорела два стога сијена.

При томе потајноме избору изабрати су — са малим изнимком — за заступнике све сами бирташи, месари, опанчари и киријаши, наравно по вољи биљежника Л. К. да њему и његову принципалу „коју масну гуску у торбу утерају".

Избор је тај одржават био дне 29. децембра 1880, проти коме сам ја дне 3. јануара 1881 односно пети дан у законитом року мој уток поднео са још неколике отмјени житеља наше опћине, но кр. котарска област удбинска поврати нам исти безуспешно, бајаги с тога разлога да праводобно поднешен није, а код г. котарског предстојника К. био би сваки уток закашњен, ма да је оног часа при избору уложен, дочим је он уложио сав уплив и сву умну и политичну вештину своју за обрану биљежника Л. К. и начелника Ст. К., само да они и даље на кормилу наше опћине остану, при чему је г. предстојник К. метнуо и саму своју част на вагу, да непушти својих љубимица, те да се и надаље са народвом муком дебеле, те да он с њима и даље при пуној дволитри изврстног далматина испуњава своје „благоутробије" пак „чије козе платиле да платиле". —

Народ је за тим подизао разне тужбе проти томе избору односно проти својих угњетача начелника Ст. К. и биљежника Л. К. пак и проти самому кот. предстојнику К., на које је била висока влада изаслала котарског предстојника г. Стрбца да поведе истрагу.

Чувши ја за долазак г. Стрбца пошаљем му овај мој уток проту обављеному избору са надхрбтном молбом, услед чега бијах позват, да к њему на Удбину дођем, ђе сам разноврстне злочине биљежникове и начелникове у записник уврстио, при чему је село Јошан изабрало једну депутацију, која је тога дана предстала г. Стрбцу, са разним тужбама, услед чега је опћинско заступство разрешено, те је по томе нови избор наређен, пак изборна листина сачињена и на увид изложена.

Чувши ја за изложбу те листине, одем да видим, да ли ова наличи оној првој, кад тамо, нађох опет у њој начелника Ст. К. и биљежника Л. К. те видивши, да им котарска област није право избора ускратила, поднесем мој приговор проти изборивости њих двају са молбом, да се њих двојица из изборне листине бришу, дочим су ради многобројни злочина под судбеном истрагом, и дочим су највећи угњетачи сиромашног овдашњег народа.

Но кот. предстојник г. К. ни пет ни шест, већ одлуком својом од 10. августа о. г. бр. 3441. одбије тај мој приговор са нетемељитих разлога, наводећи да Ст. К. и Л. К. могу опет у заступство бирати бити, необзирући се на то, што су њих обојица под казненом истрагом ради: злочина проневјерења, преваре — похлепе за добитком односно узимања митави и т. д., против којој одлуки поднео сам ја мој уток дне 12. августа 1881. па Његову Преузвишеност бана троједне краљевине, у коме сам најглавније неправде навео, који (уток) није још никад Његовој Преузвишености поднешен, а сиротиња сваким даном све више плаћа за уздржавање владина повереника, и то све само зато, што котар. предстојник Г. К. силимице хоће да наметне опет поменуте личности за главаре обћинске, као да нигђе нема људи који би та мјеста вољом народа задобили, и што г. К. неиде за обезбеђење државног закона и заштиту народа, него подупире своје љубимце у њиову злочину, а за народ му није ни девета брига.

Но чудновато је, да висока земаљска влада — ваљда поради огромна посла при спојењу војене Крајине са матером земљом није досад те замољене и неизбјежиме истраге наредила.

Даље наводи г. дописник, да ја једноставно ради мржње против појединим бирачима чиним свакојаке сплетке, те да с тиме дајем повода нетемељитим истрагама само да се избор одуговлачи, на што му одговарам, да ја нисам из сопственог нагона против изабратом заступству устао, но једноставно против неправда начелниковије и биљежниковије, и да је мене преко 300 житеља умолило, да њиове јаде и сваколика угњетавања пријавим, и да се постарам у споразумку са њима, да се томе убитачном злу већ једаред супрот стане, при чему очитујем, да у мојима тима биљешкама имаде преко 3—400 кажњивих чина, што их поменути биљежник и начелник народу починише, све ради похлепе за добитком, из мржње против појединим људима итд. што ћу при истрази ваљано засвједочити, и то не ради личне мржње, но једино ради тога, да се угњетеној сиротињи помогне, за које ме је богом поочила, и да јој израдим автономно његово право, које му је законом зајамчено.

Завршујући овај допис упирем и ја заједно са овдашњим житељством очи на свјетлога бана и на високу земаљску владу са молбом, да се што скорије нареди нови избор опћинског нашег заступства, и да се бивши начелник Ст. К. и биљежник Л. К. предбјежно из избора искључе, јер је народ сиромашан недужан извржен је великим наметима при издржавању владина повереника, и то не ради своје властите кривње, по једноставно ради недела својих бивших поглавара односно угњетача.

Нека ме имаде г. дописник — око кога се све ово врзе — извињена, што морадо изаћи штованој публики на видик.

Данило пл. Будисављевић,
парох.

Књижевност.

Латински и српски **примери** са кратком науком о правилним латинским облицима, за I гимназијски разред, написао Филип Оберкнежевић, професор на српској великој гимназији у Новоме Саду. Друго прерађено и умножено издање. У Новоме Саду српска штампарија дра Светозара Милетића. 1881. — Својина и наклада самог писца. — 8⁰. — 2 л. 114 страна. — Цена је књизи брошираној 70 новчића.

Сениор срп. вел. гимназије новосадске г. проф. Фил. Оберкнежевић по свом за две пуне десетине година искуству, труди се особито да олакша књигом овом својом почетак науке латинскога језика ученицима I. и II. разреда гимназијског.

„Латинска Читанка" (изашла год. 1874.) поштованог писца овог, довољно је позната по свом удесном и разложном саставу и по лепом успеху у нашим двема великим гимназијама српским: Новосадској и сремскокарловачкој.

Стручна критика признала је то јавно књизи овој у своје време и што-шта објективно приметила.

Писац је и сам, а и колеге саучитељи му, опробао књигу своју у школи, те које пребраним искуством отуд, које пак по наговештеним примедбама — преиначио је, преустројио и поправио, а к тому још и знатно попунио ову своју Латинску Читанку и поделивши градиво читаће на два главна одсека — издаде ево сад први део, намењен посебице I. разреду српских гимназија, а будући увиђавности, и иним гимназијама, који нашим језиком латински учити почињу.

Као и свака друга књига школска, која ваљапошћу својом дочека ново издање, одмиче она потањим издањима од првог, на боље подешена и окренута: тако је и с овом књигом г. проф. Ф. Оберкнежевића, коју сад по други ред издаде под преиначеним насловом, с почетка назначеним.

Но главно је, чим се ово друго издање књиге исте разликује од првог — што је књига ова целина сама собом а не као у првом издању додатак и допуна, читанка било којој систематској граматици опширној.

Писац је по свом многогодишњем искуству пронашао, да је боље додати читанци с почетка у кратком прегледу основе језика латинског, нарочито науку о правилним облицима, како ће се потом у школи с почетници латинци на јасном и здравом основу моћи изводити темељна припрема учењу дивнога језика латинског.

То је писац у књизи овој извео све, што-но реч in nuce: више практички него строго систематски и тим погодно, како ваља, данашњи правац у том првих и на гласу учитеља Немаца, а од некле и Мађара, који исто тако новим путем ударише почињући у школи наук језика латинског опет тако званим елементарним граматикама.

Ученици наших гимназија одмах у првом и другом разреду имају доста и предоста муке сухопарним граматисањем, осим свог матерњег језика, још и других двају живих и трећега класичног латинског: с тога је добро дошла свака књига ове врсте, која што краћим и јаснијим прегледом и изводом граматичким упућује ученике на почетку науке језичке, уводећи их више практиком нег систематиком од лакшега тежем ил, као што је у књизи овој, од најпотребнијег правилнога к неправилном градиву језика по облицима и по реченицама.

Још је врло добро учинио г. проф. Ф. Оберкнежевић, што је сав рад свој како у реченом кратком прегледу „најглавнијега о облицима" тако и у потањим примерима, на основу тога заснованим и изведеним — служио се кроз и кроз начином компаративним са српским језиком.

Тим ће се нејаким ученицима таки на почетку већма него без тога осладити класички језик латински, чим се упозоре и виде толике сличности граматичке свог драгог матерњег језика са истим старинским и од свакога припознатим и хваљеним; с друге стране пак поређењем боље ће утубити несличности и особине латинске.

Како је писац добар стилиста и зналац језика српског — лепо му испадоше за руком и примери српски за превађање на латински јасно и разговетно, како приличи и како треба за ученике почетнике и живих а особито старих класичких језика.

Приказујући, по обичају приказивачком, латинске и српске примере ове с кратком науком о правил. латин. облицима — захвални смо господину писцу на труду и раду овом а стручној критици остављамо да своју рекне, колко буде и где устреба.

* *

Нови Сад, 10. септембра. У „П. Лоју" читамо, да је Вел.-Кикиндски кривични суд повео истрагу противу Вел.-Кикиндског пароха Ђорђа Влаховића, што је исти, као што у дотичном извештају стоји, о овогодишњем рођен-дану цар-краља на богослужби „са придикаонице агитовао." Полицајска истрага противу Влаховића довршена је, и дотична писмена уступљена су кривичном суду на даљу употребу. Толико будапештански лист. Не знамо, је ли његов извештај веродостојан, али мислили смо, да нам то ваља прибележити, не би ли се ко год нашао, да нас о целој ствари подробно и поуздано извести.

— Јуче је уобичајеним начином ударен први будак у земљу зарад грађења будапештанско-земунске жељезнице испод наше вароши. Многи свет изишао је на тако звани Лиман крај Дунава, да види тај чин. Било је том приликом више говора, али само на мађарском и немачком језику, а српског — ни једног.

— Парохијске општине доњанска заложничка, скарачка, брлошка и дабарска, искупљене на малогоспојинском збору у Доњанима, придружиле су се досадашњим поздравима духовске беседе владике Живковића са следећим потписима: Никола Љубовина, парох, Иван Павичић, тутор, Илија Познић, начеовик, Илија Рапајић, парох, Миле Жакула, тутор, Ђорђе Жакула, одборник, Милош Шашић, парох доњанско-заложнички, Петар Комаревић, Мићо Узелац, одборници, Спасеније Војводић, парох, Стева Љуштина, учитељ, Јока Бобић, Андра Јурковић, одборници, Петар Машић, српски учитељ, Ђорђе Поповић, богослов, Јован Алексић, свршени реалац.

НОВИЈЕ.

— Прашки „Народ. Листи" имају извештај из из Београда, у ком се вели, да босански бегови свирепо утерују десетак, те с тога су се босански сељаци обратили у Београд, иштући помоћ. У Блажују, веле, убио бег сељака.

— „Пол. Кор." јављају из Београда, да пироћанчев кабинет хоће да изврши једну од највећих реформских намера својих. Министар Просвете Новаковић поставио је комисију од 8 чланова које касацијоног, које апелацијоног суда, која ће претрести питање, како да се брачно правосуђе уступи грађанским судовима. Велика надлежност консисторијских судова биће сужена.

— По што је Ђенерална Унија српској влади изјавила да она намерава, да свих 12 милијуна унутрашњег дуга, што га је Србија узела, одмах и на један пут исплати, то је министар Мијатовић поставио комисију, која ће просудити, је ли боље, да се цео зајам наједаред исплати или у оброцима.

— Руски министар-резиденат, Персијани, изјавио је српској влади жељу своје владе, да Србија и Русија подвежу трговачки уговор.

— „П, Лоју" пише његов дописник из Беча, да тамошњим круговима, који су иначе обавештени, није ништа познато, да ће се Аустро-угарски и руски монарси састати.

— „П. Л." брзојављају из Петрограда, да је тамошње немачко посланство добило уговор о узајамном издавању политичких злочинаца, који пређу границу једне или друге државе.

— Из Берлина јављају, да ће тамошњи руски заступник Сабуров скорим ићи у Париз и Лондон, да приволи инглеску и француску владу на заједничке кораке против интернацијонале. Веле, да је то непосредна последица гданског састанка.

— Из Берлина јављају „П. Л." по чувењу, да ће се први повереник цара Александра, велики кнез Владимир, за кратко време на ново састати с царем Виљемом, и то јамачно у Лудвикслусту, где седи велики војвода од Мекленбурга, који је такођер био на са танку у Гданскоме.

— Једном немачком листу јављају из Петрограда, да ће се руско министарство реконструјисати људима слободоумних и панслованских начела и да ће ђен. Лорис-Меликов бити наименован за председника државног савета.

— Страни консули у Сретцу добили су од дотичних цариградских посаобина налог, нека се ставе с бугарском владом у споразум, како би се могло углавити, колики данак Бугарска Порти да плаћа. Резултате свог рада послаће консули у Цариград и онде ће се онда одредити свота.

— Из Цариграда јављају, како су неки инглески и немачки поданици предложили турској влади, нека Јевреје, који се узморају из Русије и Румунске иселити, насели у Шаму (Сирији). Веле, да су султан и Сајид паша заузети за тај план.

— Париски лист „Пари" уверава, да је француска влада закључила, да коморе на 5. октобар сазове. Ферије кабинет одступиће. Оног дана, кад изађе декрет, којим се нова комора сазива, биће и нов кабинет састављен.

— Јавља се, да беј од Туниса хоће да захвали на престолу. Боје се, да се због тог у Тунису не изроде немири.

— Потпредседник Североамеричких сједињених држава, ђен. Артур, положио је 7. о. м. у вече пред двојицом највиших судија њујоршке државе заклетву на председништво, те жицом изразио гарфилдовој удовици саучешће у тузи јој за већим губитком.

Разне белешке.

(Гроф Кампело, каноник од св. Петра), извјављује у једном писму на кардинала Боромеа, да он — пошто садашњи папа ништа не ради око измирења цркве са отаџбином као ни његов предходник — после десетогодишњег премишљања прелази протестанизму. Прелаз, који је учињен у методистанској цркви, изазвао је сенвацију.

(Погреб једног богаља). Недавно је пролазио Паривом чудноват погреб најниже цене. За сандуком иђаше жалосна поворка све самих богаљева. Једни шантуцаху, други имаху дрвене штуле, најснажнији наслањаху се на штаке, ама сви до једног беху богаљеви. Пратили су на име упокојеног председника свога друштва. Овај је дуго година без и једне ноге живео од јавне милостиње. Просеком је испросио дневно до 6 фор. По што му је више улазило, него што је требао, то је сав заостатак делио својим супарницима.

Распис награда.

„Матица српска" расписује из фонда Јована Паке В. С. Миклушког ове награде, тражећи да се за њих напишу:

I. Ова дела:

1.) Роман, драма или шаљива игра, приповетка или новела из српскога живота. — Награда од 50 до 500 фор. — Рок Петров-дан 1882.

2.) Срем и Фрушка Гора, са историјског, културно-историјског, географског и народописног гледишта. — Награда од 300 до 500 фор. по вредности и величини дела. — Рок Петров-дан 1883.

3.) Живот и задужбине народних добротвора у нашим крајевима. Књига за народ у величини од 10 штампаних табака. — Награда од 100 до 200 фор. — Рок Петров-дан 1882.

4.) Књига за народ о заразним болестима. — Награда 100 до 300 ф. — Рок Петров-дан 1882.

5.) Монографија Новога Сада. — Награда 200 до 300 фор. — Рок Петров-дан 1882.

II. За чланке за „Летопис“:

1.) Естетична, научна или историјска расправа из српске књижевности. — Награда од 100 до 300 фор. — Рок Петров-дан 1882.

2.) Путописне слике из српских крајева. — Награда до 200 фор. — Рок Петров-дан 1882.

Дела се могу поднети или под именом пишчевим или бевимено по уобичајеном начину. — Рукописи се не враћају. — Награда се издаје тек онда, кад писац дело поднесе наштампано, осим ако с „Матицом“ о томе што друго не уговори. — Награда се губи, ако писац своје дело за годину дана не изда на свет, а међу тим није што друго уговорио. — Писац је дужан од свога награђеног дела, кад га штампа, уступити „Матици“ 25 комада.

Чланци за „Летопис,“ као и награђене новеле или приповетке, штампају се најпре у „Летопису,“ а после остаје право и писцу и „Матици“, да их могу прештампати и посебице.

Према количини преосталога новца „Матица“ је вољна примити и по вредности наградити и друга научна, популарно-научна и забавна дела, саставе и чланке, остављајући писцима, да могу изабрати предмет по својој вољи.

Нарочито се напомиње, да је главна скупштина овластила књижевно одељење и одбор, да могу издати из фонда накиног награде и за оне чланке и дела, која дођу мимо расписане награде, и то у течају године и пре главне скупштине, ако се пронађе да та дела заслужују награде.

Из главне скупштине „Матице Српске,“ држане у Новом Саду 3. (15.) септембра 1881.

Председник „Матице Српске“:

А Хаџић, с. р. **Др. Ђорђе Натошевић**, с. р.
секретар.

Распис награде.

Из закладе Јована Остојића и жене му Тереније рођене Зовукове расписују се ове награде:

1.) „Каква ваља да је Српкиња у кући и у друштву“? — Награда 50 дуката. — Рок 31. децембар 1882.

2.) Расправа о Буњевцима. — Награда 100 дуката. — Рок 31. децембар 1882.

Уједно се напомиње, да рок прошле године расписаној награди од 50 дуката за „Популарну естетику за одраслије женске“ истиче 31. децембра 1881.

Дела за расписане награде могу се послати под именом пишчевим или бевимено по уобичајеном начину. — Рукописи се не враћају. — Награђени рукописи штампаће се или у „Летопису“ или посебице, према договору са писцима. — Награда се губи, ако дело за годину дана не угледа света. — Од награђеног дела, које се посебице штампа, дужан је сваки писац уступити „Матици“ 25 комада.

Из главне скупштине „Матице Српске,“ држане у Новом Саду 3. (15.) септембра 1881.

Председник „Матице Српске“:

А. Хаџић, с. р. **Др. Ђорђе Натошевић**, с. р.
секретар.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

СРБАДИЈА

ЧАСОПИС ЗА ЗАБАВУ И ПОУКУ

УРЕЂУЈЕ

Стеван Ћурчић.

Изашла је из штампе осма свеска са овим садржајем:

По Швајцарској. Путничка писма из год. 1863. Од Ђорђа С. Симића. Шесто писмо.

Умилта. Новела од Уиде. Превео Милован Ђ. Глишић.

Дар и уздарје. Од Николе Ђорића.

Золтан Карпатија. Роман Мавра Јокајије. С мађарскога превео Ђорђе Поповић.

Из науке о језику. Од Јована Бошковића.

Приче мудрих људи. За српску омладину удесио Атанасије Николић.

Како постаје помрачење? Од Ђ. М. Станојевића.

Историја српскога народа. Написао Венијамин Калајн. С мађарскога превео Гаврило Витковић.

Листак: Омладинске скупштине. — Библиотеке за народ. — Практична предавања. — Просветни савет. — Споменик И. Гундулићу. — „Сарајевски лист“ и „Босањак херцеговачки. — В. Макушев. — Нове слике. — Колико има Срба у Аустро-Угарској?

СРБАДИЈА доноси: песме, приповетке и приче из народног живота, путничке црте, новеле, романе и разне поучне чланке.

СРБАДИЈА излази у месечним свескама од шест табака, а стаје за Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору годишње 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт 1 фор. а. вр. Ради олакшице шаље се претплата из тих земаља, у плаћеном писму или поштанском упутницом, на ову адресу: Администрацији „Србадије“ у Земун (Administration der „Srbadija“, Semlin.) За Русију, Француску, Турску, Бугарску и Румунију цена је листу 12 динара.

Сваки претплатник нашега часописа добиће у току године уз незнатну доплату једну уметнички израђену слику као премију. Ко скупи десет претплатника тај добија „Србадију“ бесплатно, а ко скупи пет, добија лист у пола цене.

Претплата се прима непрестано. Све свеске, које су до сад изашле могу се још добити.

Умољавају се они наши претплатници, којима је са шестом свеском истекла претплата, да је што пре обнове, како би им седму и осму свеску могли послати.

Уредништво „Србадије.“

Изишао је:

ЈАВОР

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ и КЊИЖЕВНОСТ.

Бр. 37,

Власник: Змај Јован Јовановић.
Уредник: Др. И. Огњановић.

Садржај овога броја: Цар Јован, трагедија Мите Поповића; Двоје сватова у један дан. Приповетка из живота од Лазе Нанчића; Нека дрема ружа (Хамерлинг) од Јов. Симеоновића Чокића; Златојка, хумореска Милана Савића; Чешко пробуђење и почетци чешке литературе, написао Владислав Алин; Римски краљ, разговор између великог и малог Наполеона, цара француског и краља римског, од дра С. П.; Два дана у Риму, писма Аксентија Мародића; Листак: Нацрт устава уједињене омладине српске у Угарској; Књижевност (Летопис, књ. 126) од Мите Петровића; Музикалије; Нове књиге; Одговори.

Цена је на четврт године 1 фор. 25 новч. (за стране земље 1 фор. 50 новч.). Претплата се шиље књижари Луке Јоцића и др. у Новом Саду.

4-ти БРОЈ

СРПСКИХ ИЛУСТРОВАНИХ НОВИНА

доноси овај садржај: **Забава**: Шумарева ћерка. Приповетка из српског живота од С. В. П. — **Српске старине**: Руденица, од М. Валтровића. — **Песме**: Космичке песме од Јана Неруде. — **Из природе**: Како утиче топлота на нашу земљу од А. М. М. — **Преводи**: Велики свет, новела грофа В. А. Сологуба, превод Саве Петровића. — **Из разних крајева**: По дана у Сњету и Солину од М. Д—ћа. **Песме**: Залуд, залуд. Познали се. Ти се бојиш. Што узданух! Од Благоја Бранчића. — **Књижевност**: Збор српских књижевника од С. В. П. — Несуђени. Шаљива игра, написао М. Јовановић, реферат М. С—ћа. — **Друштва**: Матица Српска, састанак књижевнога одељења, главне скупштине. — **Српски уметници**: Корнелије Станковић од С. В. П. — **Уз наше илустрације**: Последњи поздрав хришћанској мученици. — **Словенски књижевници**: Јан Неруда. — **Разне белешке**. — **Смесице**. — **Библиографија**. — **Загснетке**. — **СЛИКЕ**: Корнелије Станковић. Црква Руденица. Живописи у Руденици, 2 слике. Варош Сњет у Далмацији. Пијаца катедралне цркве и перистил Диоклецианове палате у Сњету. Последњи поздрав хришћанској мученици.

„Српске илустроване новине“ излазе сваких 16 дана два пуна табака, а цена им је за Аустро-Угарску 4 фор. полугодишње или на 3 месеца 2 ф. за Србију, Црну Гору и друге крајеве 12 динара полугодишње, односно 6 динара на 3 месеца. Претплату у Србији примају све тамошње књижаре, а у осталим крајевима умољена гг. скупљачи, као и накладна штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.

Курс бечке берзе 10. (22.) септ.

5% металика	76.75
5% народног заима	77.60
Аустријска златна рента	94.50
Угарска златна рента	118.10
Државни зајам од 1860.	131.—
Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.58
Наполеондори	9.86
Немачке марке	57.75

Јављамо да ће се годишњи парастос покојној

МИЛИЦИ ЈОВАНОВИЋ
рођ. Брановачки,

и полугодишњи покојној

КАТАРИНИ ДИМИТРИЈЕВИЋ

у суботу 24. (14.) септембра о. г. у овдашњој саборној цркви у 11 сахата пре подне одржати.

У Н. Саду 22. (10.) септембра 1881.

Породица покојница.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Оставком госпођице Јулке Михајловић упражњено је место учитељице на троразредној женској школи у Ст. Футогу.

Са овим местом скопчана је плата: 450 ф. у готовом. Два хвата тврдих дрва, или 24 ф. за њих уз то леп слободан стан.

Учитељици спада у дужност школску децу у ручним женским радовима обучавати и пофторну школу два часа недељно држати.

Која жели компетовати нека најдаље за шест недеља молбенице председништву поднесе.

У Ст. Футогу 2. септембра 1881.

Коста Шијачки перовођа. **Никола Јовановић** школског одбора председник.
2—3

СТЕЧАЈ.

На темељу закључка донешеног у другој седници црквено-школског одбора од 29. августа (10. септембра) о. г. овим се расписан стечај у 127., 128. и 129. броју „Заставе.“ о. г. на упражњено једно место штипендијско од 210 ф. а. вр. у закладе дра Ђорђа Пантелића ништавим проглашује, пошто исти нити је у смислу тестамента нити од законитог тела расписан био. С тога се сад поново расписује.

Слушаоци гимназије или реалке и универзитета, који желе ову штипендију добити, позивају се, да молбенице своје са нужним сведочбама до 1. октобра о. г. по стар. кал. српско-православним шк. одбору у Земуну пошљу.

Крвни сродници завештачеви имају првенство.

Из седнице српског православног црквено-школског одбора држане у Земуцу, 29. авг. 1881.

А. Лазић перовођа. **Јован П. Јовановић**, председник.
2—3

Оглас.

Требам лекарничког практиканта.

Првенство имају који поред српског и немачког језика још и мађарски говоре.

Андрија Козијак, лекарник у Руми.
2—3

Помодно-мануфактурна трговина
Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА
у Новом Саду, код златне диње

потребује једног практиканта. Овдашњи имају првенство.
1—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у срп. вел. Ст. Миклошу. Плата је годишња за учитеље у готовом новцу 400 а. вр. два ланца учитељске земље — на коју учитељ има порез плаћати — слободан стан са две собе кујном, комором подрумом и шталом, 400 □ хв. баште, два фата дрва за огрев и од сваког погреба гди позват буде 1 фор. а. вр.

Осим школских предмета дужан је учитељ у цркви појати и у истом децу обучавати.

Сваки који би ово место желио добити, имаће своје молбенице и сведочбе потписатом председништву до 20. септембра о. г. по ст. кал., када ће се избор обавити, послати. Лична пријава имаће првенство.

У Срп. Вел. Ст. Миклошу 2. септембра 1881.

Теодор Аспрић, подпредседник. **Љубомир Конић**, председник.
Миливој Печујац, перовођа.
3—3

Гимназијска објава.

У гимназији карловачкој почеће се редовна предавања 1. октобра по нов.

Од 28. септ. по нов. уписиваће се и полагаће ученици пријамни и поновни испит.

Осим годишње школарине 8 ф. 40 н. плаћају нови ученици 2 ф. 10 н.

Ради савесног надзора побринуће се родитељи за стан своје деце споразумно са управитељем.

У Карловцима, 19. септембра 1881.

Управа гимназије карловачке.
1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
МОРИЦА ПОЛАЧЕКА
у Вел. Кикинди

потребује једног доброг спомоћника, који говори српски, немачки и мађарски, може одма ступити.
1—1

ОГЛАС.

Потребан ми је одмах један способан не дипломисан помоћник. Плата је месечно 50—60 динара у злату уз слободан стан и храну. После годину дана 30 динара у име путна трошка. Србин има првенство.

У Чачку 28. августа 1881.

Иван Стојшић, апотекар у Чачку.
3—6

2400 ланаца земље

у једном комаду у унутрашњости кнежевине Србије, од којег је 3/4 шума јеловина. Кроз исту земљу пролазу два јака потока, недалеко 1 1/2 сахат постоји жељезнички пут пројектиран. Купити се може за 14.000 форинти. Упитати ваља

Петра Мохачанина, трг. агента у Београду.
3—3

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ.

Наша најновија издања која сад баш света угледаше нека су препоручена па повољан избор.

НЕСУЂЕНИ
ШАЉИВА ИГРА У 4 ДЕЛА
написао
Др. Милан Јовановић.
Цена је 40 новч.

ПЕВАНИЈА
ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА
СВЕСКА ДЕВЕТА.
Цена издању за народ 40 новч.
Дивот издању 65 новч.

ГОТОВ РАЧУНЦИЈА
или
КЊИГА РАЧУНА
за купце и продавце
изашао једна четир језика и то: српски, хрватски, немачки и мађарски.
Цена је у тврдом повезу само 40 н

МАЛА ПЕСМАРИЦА
са 160 најлепших песама
што се данас најрадије певају.
Књига има 80 страна.
Цена је 10 новч.

ОДАБРАНЕ ПЕСМЕ
БРАНКА РАДИЧЕВИЋА
КЊИГА I.
Цена је 25 новч.

ПЕСМЕ
БРАНКА РАДИЧЕВИЋА
КЊИГА II.
Цена је 35 новч.

НОВА ПЕСМАРИЦА
са најновијим песмама
из последњих избора посланика.
Књига има 96 страна.
Цена је само 10 нов.

ВАСПИТАЧИЦА
ПРИПОВЕТКА
од **Фрање Хофмана**
превео
ЂОРЂЕ ГЛИБОЊСКИ.
Цена је 50 новч.

НАЈНОВИЈА ПЕСМАРИЦА
СА 400 ПЕСАМА
ратних, ирошких, бачких, потскочица, сватовских и народних
Што се данас најрадије певају.
Књига има 196 страна.
Цена је само 20 новчића

ПУТОВАЊЕ
по
НОВОЈ СРБИЈИ
Свеска седма.
Цена је свакој свесци 20 новч.

Ко у групи од ових горе наведених књига купи

добија	од фор.	2.—	до фор. 3.—	20	процената.
„	на „	4.—	— — —	25	„
„	на „	6.—	— — —	30	„
„	на „	8.—	— — —	33 1/3	„
„	на „	10.—	— — —	40	„

Толико дакле процената **приде у књигама** нашега издања — **а по свом сопственом избору.**

У НОВОМЕ САДУ о Малој Госпођи 1881.

СРПСКИ КЊИЖАРИ И КЊИГОИЗДАВЦИ:
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.
1—6

Одговорни уредник др. Светозар Милетић

Српска штампарија дра Светозара Милетића.

„СЛАВИЈА“

УЗАЈАМНО ОСЈЕГУРАВАЈУЋА БАНКА

У ПРАГУ.

КРАТАК ИЗВАДАК*

ИЗ РАЧУНСКИХ ЗАКЉУЧАКА И ПОСЛОВНОГ ИЗВЈЕШЋА

ЗА ДВАНАЕСТУ УПРАВНУ ГОДИНУ

1880.

Одел I—II. Осјегурање главница и доходака за смрт и доживеће.

Број чланова 20.578 — Осјегурана главница 11,089.450 фор. — Осјегурани доходак 30.818 фор. — Премије и пристојбе 227.374 фор. 17 новч. — Причувне и јамчевне закладе 801.503 фор. 31 новч. — Причува добитака на премији 136.075 фор. 65 новч. — Изплаћене главнице и доходци у години 1880 86.955 фор. 7 новч. — Добитак од године 1880 за чланове и закладе 26.925 фор. 77 новчића.

Одел III. Узајамна баштинска дружтва.

Број чланова 19.121 — Уписана главница 8,231.085 фор. 50 новч. — Уплаћене улоге у години 1880 238.445 фор. 80 новч. — Иметак (причува) укључ. 4% камата од камата 3,057.136 фор. 22 новч. — Причува добитака 484. 101 фор. 53 новч. — (Добитак на каматих за годину 1880 [без уговорених 4%] изнаша 49.069 фор. 12 новч., пренос добитка одела II. од године 1869—1875 пако 60.402 фор. 5 новч.) — Читави иметак узајамних баштинских дружтва изнаша концем дванаесте управне године 3,555.079 фор. 23 новчића.

Вјересијске задруге.

1. Вјер. задруга: Зајмови за јамчевине државним, обћинским и приватним чиновником, који су код банке „Славије“ барем на 500 фор. у оделу II. осјегурани.

Број чланова 280 — Свота досадашњих зајмова 154.039 фор. 89 новч. — Салдо неамортизираних зајмова 51.752 фр. 30 нвч. — Губитак јамчевине у години 1880 1068 фор. 14 новч.

2. Вјер. задруга: Зајмови и предујмови члановом, који су у од. II. за случај смрти барем на 300 фор. осјегурани.

Број чланова 1202 — Свота досадашњих зајмова 1,179.536 фор. — Салдо неамортизираних главница 455.040 фор. 90 новч. — Губитака у години 1880 сбог пропалости полица неимаде.

Одел IV. Осјегурање проти пожару.

Број чланова 152.983 — Осјегурана главница 130,758.845 фор. — Премије и пристојбе за годину 1880 896.929 фор. 90 нвч. — Причува премије (без обзира на премије, које ће у будућих годинах доспјети) 241.183 фор. 67 новч. — Изванредне причуве 116.975 фор. 90 новч. — Причува добитака од премије 59.394 фор. 87 новч. — Изплаћене штете и изтражни трошкови за годину 1880 538.450 фор. 89 новч.

Од утемељења од. IV. (од 1870 до 1880) поделило се на темељу §§. 4 и 5 правила овог одела, као и у других предујмових 259 обћина ватрогасними справами, и то највише штрцаљками и четири колеса у вриедности 102.127 фор. 73 новч.

Одел V. Осјегурање проти тучи.

Број чланова године 1880 10.429 — Осјегурана главница 7,160.119 фор. — Премије и пристојбе 104.809 фор. — Изплаћене штете и изтражни трошкови у години 1880 221.672 фор. 75 новч.

У дванаест година, којих постоји до свршетка године 1880, изплатила је банка „Славија“ за штете и изтражне трошкове укупно 5,460.893 фор. 66 нвч. — Причувне и јамчевне закладе износе 4,834.842 фор. 17 новч., укључиво причува добитка 195.805 фор. 49 новч. I., II. и IV. и 483.101 фор. 53 новч. за одел III. — Иметак састоји у вриедностних папирих, готовинах, хипотекарних и других зајмових, износи 4,426.620 фор. 82 новч., те је у прошлој години за 510.286 фор. 91 новч. нарасао. — Од заклада употребило се је за зајмове члановом 710.943 фор. 70 новч., на хипотеке чланова одела IV. и V., 818.351 фор. 29 новч. на полице и другим начином осегуране зајмове члановом одела I.—III. и 38 предујмовницам своту 284.497 фор. 57 новч. — За чланове и јамчевне и причувне закладе одела I.—IV. постигао се је у години 1880 добитак у износу 77.103 фор. 49 новч. — Циели примитак премија, пристојба, улога и камата износи у прошлој управној години своту од 1,697.871 фор. 37 новчића — Број чланова одела I.—V. пако 203.320 особа.

☛ *** На захтјевање шаље равнатељство обширно пословно извјешће с точними рачунскими закључци безплатно и франко.**

ОБЋЕНИТИ ПРЕГЛЕД ГУБИТАКА И ДОБИТАКА ОДЈ. I—V У ГОД. 1880

састављен на темељу рачуна о губитцих и добитцих одела банке „Славије“.

(Од. I—III. осјегурање живота, од. IV. осјегурање проти пожару, од. V. осјегурање проти тучи.)

ДАТИ.

		фр.	нвч.	фр.	нвч.
Узвратно осјегурање од. II.		13.553	57		
„ „ „ IV.		197.795	67		
„ „ „ V.		6.951	80	218.301	04
Штете:					
Плаћене са истражними трош. од. II. фр.	84 733.07				
„ „ „ „ „ IV. „	538.450.89				
„ „ „ „ „ V. „	241.326.62	864.516	58		
Од тога: накнада протуосјег. од. II. фр.	1.000.—				
„ „ „ IV. „	113.864.69				
„ „ „ V. „	19.653.87	134 518	56		
		729.998	02		
Причува висућих штета од. II. . . фр.	21.800.—				
„ „ „ „ IV. . . . „	68.747.76				
„ „ „ „ V. . . . „	1.284.90				
	фр. 91.832.66				
Од тога: накнада узврат. осјег. од. IV. „	19.815.64	72.017	02	802.015	04
Ренте изплаћене у од. I.				2.216	—
Одкупљене полице од I—II.				11.693	47
Причува премије од. I—II . . . фр.	38.321.18				
Од тога узвратна осјег. причува . . „	431.22	37.889	96		
Причува премије од. II. . . . „	653.654.03				
Од тога узвратно осјег. причува . . „	27.850.18	625.803	85		
Причува улога и 4% камата од. III.		3,070.977	70		
„ **премије** за доходке од. I.		23.301	11		
„ „ од. IV. . . . . фр.	241.183 67				
Од тога узвратно-осјег. причува . . „	95.364.27	145.819	40	3,903.792	02
Лечничке награде од. I—II				4.899	09
Провизије за аквизиције и инкасо од. I—III. .		15.860	24		
„ „ „ „ IV. . . .		108.339	97		
„ „ „ „ V. . . .		9.464	80	133.665	01
Управни трошкови: плаће, станарине, доходарина и ремунерације чиновника, судни и управни трошкови, инсерати, организачни и путни трошкови, поштарина, инвентар, заступничке табле, тисканице, статистика, добровољни приноси и ремунер. ватрогас. друж. од. I—III фр.	67.337.05				
„ IV. . . . „	123.885 23				
„ V. . . . „	8.752.37	199.974	65		
Добровољни приноси од. II.		5.400	—		
Награда владиному комисару		300	—		
Тантиеме управному виећу и равнатељст. полаг §§. 32. и 36. обћ. правила од. I—II. фр.	4.336.80				
„ IV. „	178.47	4.513	27	210.187	92
Доходарина и биљеге од. I—III.		4.511	90		
„ „ „ IV.		2.498	18		
„ „ „ V.		560	04	7.570	12
Отпис неутјер. тражбина и разл. од. I—III		21.170	79		
„ „ „ „ „ IV .		10.191	91		
„ „ „ „ „ V. .		255	06	31.617	76
Губитак на ажији од. I—III.		417	48		
Камати од. V.		834	77	1.252	25
Мировинска заклада чиновника „Славије“					
принос год. 1880. од. I—II		1.417	15		
„ IV.		58	35	1.475	50
Изванредна **причува** од. I—II.		40.344	91		
„ „ „ III.		484.101	53		
„ „ „ IV.		61.393	66	585.840	10
Јамчевна заклада од. I—II.		68.494	90		
„ „ „ IV.		54.808	61	123.303	51
Добитак од године 1880.:					
Принос у јамчевну закладу од. I—II.		5.668	58		
„ „ „ „ IV.		257	42		
„ за изванредну прич. „ IV.		175	05		
„ „ „ „ „ IV.		341	16		
„ „ ватрогасна дружтва и оруђе од. IV. . .		334	97		
Члановом од. I—II.		21.257	19	28.034	37
				6,065·863	20

ИМАТИ.

	фр.	нвч.	фр.	нвч.
Пренос заклада и причува од године 1880:				
Причувна заклада од. I. . . . . фр. 37.478.20				
„ „ „ II. по одбитку причуве узврат. осјег. фор. 596.768.44				
„ „ одјел III. . . . . „ 2,729.308.83				
„ „ „ IV. по одбитку причуве узврат. осјег. фр. 133.302.57	3,496.858	04		
Изванредна причува од. I—II. . . . „ 31.598.36				
„ „ „ III. . . . „ 435.032.41				
„ „ „ IV. . . . „ 59.416.20	526.041	97		
Јамчевна заклада од. I—II. . . . фр. 65.860.48				
„ „ „ IV. . . . „ 52.757.33				
„ „ „ V. . . . „ 45.611.72	164.229	53		
Причува за нерјешене штете од. I—II фр. 17.400.—				
„ „ „ „ „ IV. „ 34.834.71	52.234	71	4,239.364	25
Премије и улоге од. I—III (по одбитку сторна)	446.577	43		
„ „ „ IV. „ „ „	847.279	78		
„ „ „ V. „ „ „	95.492	24	1,389.349	45
Управни трошкови од. I—III.			13.999	97
Пристојбе од. I—III.	9.459	39		
„ „ IV.	49.650	12		
„ „ V.	9.317	50	68.427	01
Добитак на каматих од. I—V. са добитком фр. 49.069.12 за чланове од. III.			226.094	64
Добитак на вриедностних папирих од. I—V.			23.864	15
Запале капаре, премије и добитак код таблца од. I—V.			3.000	86
Накнада истражних трошковах од осјегураника од. V. 5% полаг посебних правила од. V. .			11.544	34
Тражбине заосталог дуга од. III $^{31}/_{12}$ 1880 .	13,841	48		
Од тога пренос од год. 1870	11.412	03	2.429	45
Тражбине код чланова од. V. од год. 1880 .			87.788	78
			6,065·863	20

Антун Млцох с. р.
врховни књиговођа.

Присподобили и сугласном пронашли:

Прегледници рачуна:

Јос. Песнер с. р. **Фр. Рашин** с. р. **Ауг. Панек** с. р.

ОБЋЕНИТА БИЛАНЦА ОД. I—V ДНЕ 31. ДЕЦЕМБРА 1880.

ДАТИ.

	фр.	нвч.	фр.	нвч.
Јамство утемељитеља од. V.			645	—
Готовина у благајнах од. I—III фр. 141.006.83				
„ „ „ IV. „ 566.26				
„ „ „ V. „ 64.12	141.637	21		
„ уложена у предујмовницах				
од. I—III. „ 254.150.99				
„ „ „ „ IV. „ 30.346.58	284.497	57		
Вредностни папири, полаг специФикације				
од. I—III. fr. 1,824,749.85				
„ IV. „ 9.485.—				
„ V. „ 6.550.—	1,840.784	85		
Куће банке „Славије“ од. I—III. (види извј.				
страна 4.)	542.338	62		
Зајмовина мјенице од. III . . . фр. 7.200.—				
„ **на хипотеке** „ III. . . . „ 710.943.70				
„ „ **полице** „ I—II . . . „ 48.682.80				
„ „ „ „ III. . . . „ 96.358.61				
„ 1. вјерес. задриги од. III. „ 75.438.89				
„ 2. „ „ „ III. „ 597.870.99	1,536.494	99		
Иметак мировинске закладе чиновника банке „Славије“	66.520	73		
Иметак мировинске закладе заступника банке „Славије“	14.346	85	4,426.620	82
Тражбине:				
Код узврат. осјегуравајућих завода од. I—II. .	377	99		
„ „ „ „ „ IV. .	3.973	60		
„ „ „ „ „ V. .	11.939	36	16.290	95
Разне неуплаћене пошт. поузетбе, тражбине код члан., неуплаћене намире пражких члан., судб. или несудб. секвестриране улоге од. III., тужене тражбине, предујам на тисканице, мјеничне тражб.				
код члан. за премије и дивиденде од. I—III . .	168.372	75		
„ IV. . . .	84.915	80		
„ V. . . .	3.224	89	256.513	44
код главних и њими подређених заступ. као и код заступника дјелокруга равнатељског од. I—III.	134.200	67		
„ IV.	290.901	55		
„ V.	34.170	90	459.273	12
код чланова у ђелокругу равнатељства и главних заступства у од. IV.	176 119	29		
„ V.	6.642	14	182.761	43
Неизплатци од. III.			13.841	48
Јамчевине заступника од. I—V			100.276	19
Инвентар: Писарничко покућтво благајне тискан. заступ. табле у вриедности 200.315 фр. 85 новч. **одписано**			—	—
штрцаљке у нормалној вриед. од фор. 83.472.89			41.075	—
Тражбине код чланова од. V. од год. 1880 . .			87.788	78
			5,585.086	21

ИМАТИ.

	фр.	нвч.	фр.	нвч
Темељна заклада од. V.			900	—
Причуве и закладе:				
Причува премије од. I. . . . . фр. 61.191.07				
„ „ „ II. . . . . „ 621.803.85				
„ „ „ IV. . . . . „ 145·819.40	832.814	32		
„ улога и добитака од. III. фр. 3,506.010.11				
Добитак год. 1880 . . . „ 49.069.12	3,555.079	23		
„ за нериеш. штете од. II. фр. 21.800.—				
„ „ „ „ „ IV. „ 48.932.12				
„ „ „ „ „ V. „ 1.284.90	72.017	02		
Изванредна причува од. II. . . . фр. 40.344.91				
„ „ „ IV. . . . „ 61.568.71	101.913	62		
Причува управних трошкова од. III.				
преостататак пријашњих годпна фр. 8.432.36				
причува од год. 1880 . . . . . „ 11.567.64	20.000	—		
Јамчевна заклада од. I—III . . . fr. 74.163.03				
„ „ „ IV. . . . „ 55.066.48	129 229	51		
Причува добитака од. I—II.	114.818	46		
„ „ „ IV. од године 1874 до				
1880 . . . . . фр. 18.319.87				
за ватрогасно оруђе „ 41.075.—	59.394	87		
Доходарина банке „Славије“	2.983	02	4,888.250	05
Тражбине:				
Узврат. осјегурав. завода од. II. . . фр. 968.96				
„ „ „ „ IV. „ 130.132.19	131.101	15		
Разне од. I—III. фр. 13.220.43				
„ IV. „ 106.317.13				
„ V. „ 116.948.19	236.485	75		
за унапред плачену премију код штета полаг				
§. 22. посебн. правила од. IV. фр. 29.759.31				
за напред плаћ. прем. од V. „ 31.892.10	61.651	41		
Зајам хиротекарне банке за краљевину Ческу, на				
кућу бр. 978—II. . . . . фр. 37.759.37				
„ ческе и град штедионице на				
кућу бр. 27—I. . . . . „ 21.303.20	59.062	57	488.300	88
Мировинска заклада чиновника банке „Славије“ са приносци чинов. од. I—IV. за г. 1880			70.943	13
Мировин. заклада заступ. банке „Славије“			14.823	80
Јамчевине заступника банке „Славије“ .			100.276	19
Добитак од године 1880:				
Одел I—II. . . . . фр. 26.925.77				
„ IV. . . . . „ 1.108,60	28.034	37		
Од тога: за јамчевну закладу од. I—II фр. 5.668.57				
„ IV. „ 257.42				
За изванредну причуву од IV. . . „ 516.12	6.442	21		
Добитак за чланове од. I—II и IV.			21.592	16
			5,585.086	21

Антон Млцох с. р.
врховни књиговођа.

Присподобили и сугласном нашли.

Прегледници рачуна:

Ауг. Панек с. р. **Јос. Песнер** с. р. **Фр. Рашин** с. р.

ПОТАЊИ ИЗКАЗ ИМЕТКА БАНКЕ „СЛАВИЈЕ“

дне 31. децембра 1880.

Предмет	Номинална вриедност	Одел	Курс 31. децембра 1880	Вриедност 31. децембра 1880		Укупно	
А. Вриедностни папири.							
Државни дуг од године 1868 у папиру	184.950	III.	73.20	135.383	40		
„ „ „ „ „ у сребру	1.400	III.	74.15	1.038	10		
Државне задужнице од год. 1860. по фр. 500	63.000	I—II.	131.—	8.187	50		
„ „ „ „ „ по фр. 500		III.	131.—	59.932	50		
„ „ „ „ „ по фр. 500		IV.	131.—	7.860	—		
„ „ „ „ „ по фр. 500		V.	131.—	6.550	—		
„ „ „ „ „ по фр. 100	100	I—II.	134.50	67	25		
„ „ „ „ „ по фр. 100		III.	134.50	67	25		
„ „ „ „ 1854	39.500	„	122.25	48.288	75		
Разтеретнице краљ. галичке	29.400	„	98.75	29.032	50		
Заложни листови хипотекарне банке краљевине Ческе	931 600	„	102.60	958.899	60		
„ „ „ „ крајишке грофије Моравске	322.000	„	105.—	338.100	—		
„ „ аустро-угарске банке	2.000	„	101.95	2.039	—		
„ „ ческог пољоделског вересијског друштва	45.000	„	106.—	47.700	—		
Задужнице града Прага од год. 1864	5' 0	„	110.—	550	—		
„ „ „ „ „ 1873	7.500	„	110.—	8.250	—		
„ „ „ „ „ 4874	33.000	„	100.—	33.000	—		
Дионице аустро-угарске банке	91.800	„	823.—	125.919	—		
„ господарске вересијске банке у Прагу	10.000	„	145.—	7.250	—		
„ живностенске банке у Прагу	8.000	„	70.25	5.620	—		
Пренос . . .				1,823.734	85		

Предмет	Номинална вриедност	Одел	Курс 31. децембра 1880.	Вриедност 31. децембра 1880.		Укупно	
Пренос				1,823.734	85		
Дионице I. ческе узврат. осегуравајуће банке у Прагу	46.400	I—II.	25.—	5.250	—		
„ „ „ „ „ „ „ „		III.	„	7.625	—		
„ „ „ „ „ „ „ „		IV.	„	1.625	—		
„ народне тискаре у Љубљани	1.600	III.	25.—	400	—		
„ ческо-моравских творница шећера	2.150	„	—	2.150	—	1,840.784	85
Б. Уложене готовине.							
У Ческој.							
Прва грађанска предујмовница у Прагу		I—III		86.672	93		
Св. Вацлава „ „		„		11.374	19		
Малостранска „ „		„		774	32		
Грађанска „ у Смихову		„		16.845	40		
„ „ у Бенешеву		„		17.877	35		
„ „ у Бишкупцих		„		1.950	—		
„ „ у Кроустову		„		525	25		
„ „ у Ишловом		„		3.000	—		
„ „ у Либни		„		10.375	—		
„ „ у Швихову		„		2.563	99		
Господарска „ у Требеховицах		„		3.000	15		
Грађанска „ у Влашиму		„		10.000	—		
„ „ у Младој Вожици		„		19.344	94		
„ „ у Зручи		„		2.000	—		
„ „ у Збраславу		„		57	—		
„ „ у „Биене“ у Колешовцах		„		12.000	—		
У Моравској.							
Грађанска предујмовница у Босковицах		„		2.200	15		
„ „ у Мезирићу		„		10.000	—		
„ „ у Мерину		„		5.097	55		
„ „ у Маленовицах		„		2.500	—		
„ „ у Непаједлу		„		1.959	15		
Господарска „ у Ујезду		„		2.989	56		
Грађанска „ у Всетину		„		5.000	—		
Господарска „ у Красицах		„		400	—		
У 14 заступничких предујмовницах		I—IV.		40.990	64		
У Галицији.							
Towarzystwo galiczkowe у Лавову		I—III.		15.000	—	284.497	57
Ц. Разни иметак.							
Зајмови на хипотеке		III.		710.943	70		
„ „ полице банке „Славије“		I—II		48.682	80		
„ „ „ „ „		III.		96.358	61		
„ I. вјересијској задруги		„		75.438	89		
„ II. „ „		„		597.870	99		
„ на мјенице		„		7.200	—		
Куће банке „Славије“		I—III.		542.338	62		
Мировинска заклада чиновника		I—V.		66.520	73		
„ „ заступника „Славије“		„		14.346	85		
Готовина у благајнах		„		141.637	21	2,301.338	40
Укупно . . .						4,426.620	82

Антон Млцох с. р.
врховни књиговођа

Прегледали, са биланцом присподобили, те нашли сугласним.

Прегледници рачуна:

Ауг. Панек с. р. **Јос. Песнер** с. р. **Фр. Рашин** с. р.

ИЗЈАВА.

Подписаним члановом контролних одбора бијаше отворене благајне узајамно осјегуравајуће банке „Славије“ у Прагу, и прегледали су поједине положке у **изказу иметка банке „Славије“** за годину 1880., нашли да је изказани иметак точно сугласан и да се управа банке налази у веома узоритом реду.

У Прагу, дне 14. маја 1881.

За контролни одбор одјела I.—II.

JUDr. **J. Завадил**, одвјетник у Прагу. JUDr. **В. Линхардт**, одвјетник у Прагу. **J. И. Кочан**, списатељ и земаљски посланик. **А. де Георги** грађанин у Подјбраду. **Павао Јехличка**, прогесор у Плзену. **Л. Јарош**, сликар у Прагу.

За контролни одбор одјела III.:

Станко Чапек, обћ. начелник у Смолници. **Адалберт Шаламун**, властелин у Тјебонину, предсједник бивше новчане закладе госпоштине Крумловске. **Винко Мартиновски**, властелин у Вшестуду. **Карол Небески**, властелин у Радовни. **Л. Јарош**, сликар у Прагу.

За контролни одбор одјела IV. млинарског савеза и одјела V.:

Јосип Јаровски, посједник умјетног млина у Предмјерици. **J. Брдлик**, творничар у Жировницах. **Прокоп Душек**, трговац и обћински начелник у Младој Вожици. **Хинко Скоканек**, творничар у Карлину. **Вјекослав пл. Истлер**, властелин у Височаних. **П. А. Хеегер**, декан у Пацатких. **J. Камарад**, поштар и посједник у Челаховицах. **Др. Хавличек**, обћински начелник у Каменицах.

Управно виеће:

Иван гроф Харрах, предсједник. JUDr. **Иван Јеґабек**, подпредсједник.

В. Бенеш. **А. Цифка.** **К. П. Кхеил** син. JUDr. **J. Милде.** **J. В. Новак.** **Прокоп Седлак.** **Руд. Вупп.** **Бог. Станек.** Dr. **J. Захоř.** **Фр. Зеллигер.**

Равнатељство:

JUDr. **Иван Јеґабек.** JUDr. **Јосип Милде.** **К. П. Кхеил** син.

Фрањо Новак, генерални тајник.

Главно заступство за тројену краљевину у Загребу, Бериславићева улица бр. 3.

DIONIČKA TISKARNA U ZAGREBU